

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากวิกฤติการณ์ด้านราคาน้ำมันเชื้อเพลิงซึ่งปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมีความผันผวนและได้ปรับตัวสูงขึ้นตลอดเวลา ทำให้หลายๆประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยต่างหันมาให้ความสำคัญกับการผลิตและพัฒนาพลังงานทดแทนมากขึ้น สำหรับประเทศไทยรัฐบาลได้ออกแผนพัฒนาและส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซลเพื่อทดแทนการนำเข้าน้ำมันดีเซล ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับกระทรวงพลังงาน โดยมีแผนในการดำเนินงานทั้งสิ้น 15 ปี ตามแผนพัฒนาดังกล่าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีแผนในการเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูกให้ได้ 2.5 ล้านไร่ในระยะเวลา 5 ปี แบ่งเป็นขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน 2,000,000 ล้านไร่ และปลูกปาล์มน้ำมันพันธุ์ดีทดแทนปาล์มน้ำมันเก่า จำนวน 500,000 ล้านไร่ โดยกำหนดพื้นที่เป้าหมาย 23 จังหวัดแบ่งเป็นพื้นที่ภาคใต้ 14 จังหวัด ภาคตะวันออก 1 จังหวัด คือ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาคตะวันออก 7 จังหวัด ตั้งแต่ตราด จันทบุรี ระยอง ชลบุรี สระแก้ว ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา และพื้นที่ทดลองทางภาคอีสาน ได้แก่จังหวัดหนองคาย

การออกแผนพัฒนาและส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซลจากปาล์มน้ำมัน นับเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคาย เพราะจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในด้านต่างๆ เช่นการสนับสนุนด้านเทคโนโลยีการผลิต การสนับสนุนด้านพันธุ์ปาล์มน้ำมันที่ใช้เพาะปลูก ด้านเงินทุน และด้านการตลาด ทั้งนี้ก็เพื่อให้มีวัตถุดิบที่เพียงพอสำหรับการผลิตไบโอดีเซลในอนาคต รวมไปถึงทำให้เกษตรกรมีทางเลือกในการเพาะปลูกและมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น แต่ปัญหาในด้าน สภาพพื้นที่ ลักษณะภูมิอากาศ ความรู้และประสบการณ์ในการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกรในพื้นที่ก็นับเป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไขจากภาครัฐอย่างเร่งด่วน เพราะถ้าหากสภาพพื้นที่และลักษณะภูมิอากาศไม่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นปาล์มน้ำมัน และเกษตรกรขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้อง ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อตัวเกษตรกรเองและต่อผลสัมฤทธิ์ของแผนพัฒนาฉบับนี้ได้ในอนาคต

สำหรับผลการศึกษาเรื่องโอกาสและศักยภาพของเกษตรกรรายย่อยในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันตามแผนส่งเสริมและพัฒนาการใช้ไบโอดีเซล : กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคาย ผู้เขียนได้สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในแต่ละข้อดังนี้

สรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรรายย่อยผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคาย

สถานภาพทางสังคม เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 25,000-30,000 บาทต่อครัวเรือน และมีสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน

สถานภาพทางเศรษฐกิจ ส่วนมากจะประกอบอาชีพด้านการเกษตรอื่นๆ (ไม่รวมปาล์มน้ำมัน) เช่น ทำนา สวนยางพารา ปลูกผัก เป็นอาชีพหลัก และทำสวนปาล์มน้ำมันเป็นอาชีพรอง ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มหรือสถาบันเกษตรกร โดยเหตุผลที่เกษตรกรตัดสินใจปลูกปาล์มน้ำมันก็คือการได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอหรือเจ้าหน้าที่เกษตรกรจังหวัด และไม่เคยมีประสบการณ์ในการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันมาก่อน

สรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

การศึกษาโครงสร้างทางการตลาดและการผลิต พร้อมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ด้านการผลิต

ข้อมูลด้านการผลิต จังหวัดหนองคายมีพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันทั้งสิ้น 21,897 ไร่ ได้รับผลผลิตแล้วจำนวน 17,156 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการเพาะปลูกขนาด 11-15 ไร่ และเริ่มปลูกในปี พ.ศ. 2551 ปาล์มน้ำมันที่ปลูกมีอายุประมาณ 3 ปี ในส่วนของเงินลงทุนเกษตรกรส่วนมากใช้เงินทุนของตัวเองจะมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการกู้ยืม วงเงินที่กู้จะอยู่ที่ 50,001-100,000 บาท โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นสถาบันการเงินที่เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการกู้ยืมมากที่สุด

เทคโนโลยีการผลิต การดูแลรักษาและการเก็บเกี่ยว พื้นที่ในการเพาะปลูกของเกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งของการสำรวจจะมีพื้นที่เป็นที่ดอน ไม่มีน้ำท่วมขังและดินมีสภาพเป็นดินร่วน อีกครึ่งหนึ่งพื้นที่เพาะปลูกจะเป็นที่ลุ่มมีน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลา 1-2 เดือนในฤดูฝน และดินมีสภาพเป็นดินร่วนปนเหนียว เกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกเป็นที่ลุ่มส่วนใหญ่จะทำการยกร่องแปลงปลูกและขุดร่องระบายน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม สำหรับแหล่งน้ำในการเพาะปลูกที่เกษตรกรใช้มากที่สุดคือ แหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น น้ำจากห้วย หนอง คลองบึง และอีกส่วนหนึ่งใช้น้ำฝนและน้ำจากแหล่งชลประทานในการเพาะปลูก โดยวิธีการให้น้ำที่เกษตรกรนิยมมากที่สุดคือการให้ด้วยวิธีธรรมชาติ (น้ำฝน) รองลงมาจะเป็นการให้น้ำแบบระบบน้ำหยด

ในส่วนของแหล่งผลิตต้นกล้าปาล์มน้ำมัน เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อต้นกล้าจากศูนย์วิจัย ปาล์มน้ำมันจังหวัดหนองคาย โดยสายพันธ์ที่ปลูกคือสายพันธ์ุเทเนอราสุราษฎร์ธานี 2 และได้รับความรู้ด้านวิธีการเพาะปลูกและดูแลรักษาสวนจากทางศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันหนองคายและจากสำนักงานเกษตรกรจังหวัดและสำนักงานเกษตรกรอำเภอ

สำหรับการเก็บเกี่ยวผลผลิต เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวเพียงเดือนละ 1 ครั้ง เนื่องจากว่าปาล์ม น้ำมันยังให้ผลผลิตได้ไม่เต็มที่และบางพื้นที่ต้นปาล์มน้ำมันมีการขาดน้ำทำให้ผลปาล์มน้ำมันสุกช้า โดยเหตุผลที่ตัดสินใจเก็บเกี่ยวผลผลิตคือถึงรอบระยะเวลาในการเก็บเกี่ยว และอีกส่วนหนึ่งตัดสินใจเก็บเกี่ยวผลผลิตตามข้อเสนอของพ่อค้าคนกลาง เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของแหล่งรับซื้อและการขนส่งผลผลิต

แรงงานในการผลิต แรงงานในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรมี 3 ประเภทคือ แรงงานในครัวเรือน แรงงานจ้างชั่วคราวและแรงงานจ้างประจำ ซึ่งมีการจ้างงานแตกต่างกันตามลักษณะงานในแต่ละกิจกรรมการผลิต

ขั้นตอนการเตรียมพื้นที่ จะใช้แรงงานจ้างชั่วคราวทั้งหมด เนื่องจากว่าเป็นงานที่ต้องอาศัยเครื่องมือและอุปกรณ์เฉพาะด้านที่มีราคาแพง เช่นรถไถคัน รถไถพรวน หรือ รถตัดดิน เกษตรกรจึงจำเป็นต้องว่าจ้างนายทุนหรือเกษตรกรรายอื่นๆในพื้นที่ให้ดำเนินการให้ ซึ่งลักษณะการว่าจ้างจะเป็นแบบเหมาจ่ายต่อไร่ และแบบเหมาจ่ายต่อชั่วโมง

ขั้นตอนการเพาะปลูกและบำรุงรักษา การเพาะปลูกเป็นขั้นตอนที่เริ่มมีการใช้แรงงานในครัวเรือนควบคู่ไปกับเรื่องแรงงานจ้างชั่วคราว ซึ่งเฉลี่ยแล้วจะใช้แรงงานในครัวเรือนประมาณ 1-2 คนและแรงงานจ้างชั่วคราวประมาณ 2-3 คน

ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวผลผลิต แรงงานที่ใช้จะเป็นแรงงานจ้างชั่วคราว เนื่องจากว่าเกษตรกรยังไม่มีเครื่องมือและความรู้ทางด้านการเก็บเกี่ยวที่ถูกต้องวิธีและไม่มีรถบรรทุกสำหรับการขนส่งผลผลิตไปขายยังแหล่งรับซื้อ ซึ่งโดยเฉลี่ยแล้วการเก็บเกี่ยวแต่ละครั้งจะใช้แรงงานชั่วคราวจำนวน 2-3 คน

ต้นทุนในการผลิต ต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกร แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ต้นทุนในการสร้างสวนปาล์มน้ำมัน และต้นทุนการผลิตในแต่ละปี

ต้นทุนในการสร้างสวนปาล์มน้ำมัน ต้นทุนในการสร้างสวนปาล์มน้ำมันขนาด 1 ไร่ จะขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ และการติดตั้งระบบการให้น้ำในแปลงเพาะปลูก หากเกษตรกรเพาะปลูกในพื้นที่ดอนต้นทุนในการสร้างสวนปาล์มน้ำมันจะอยู่ที่ไร่ละ 11,742.30 บาทสำหรับแปลงที่มีการติดตั้งระบบการให้น้ำแบบน้ำหยด และ ไร่ละ 5,242.30 บาท สำหรับแปลงที่ไม่มีการ

ติดตั้งระบบการให้น้ำ ส่วนเกษตรกรที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ลุ่ม ซึ่งจะมีต้นทุนในการสร้างสูงกว่าในที่ดอน เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในด้านการปรับปรุง การยกร่องเพาะปลูก และการขุดร่องระบายน้ำ เพิ่มเข้ามา โดยที่แปลงที่มีการติดตั้งระบบการให้น้ำมีต้นทุนในการสร้างไร่ละ 19,242.30 บาท และ แปลงที่ไม่มีการติดตั้งระบบการให้น้ำ ไร่ละ 12,742.30 บาท

ต้นทุนในการผลิตต่อไร่แต่ละปี โครงสร้างต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่ในแต่ละปี จะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของพื้นที่ในการเพาะปลูก กล่าวคือ ในกรณีที่เกษตรกรมีที่ดินเป็นของตัวเอง การเพาะปลูกในพื้นที่ที่เป็นที่ลุ่มและมีน้ำท่วมขังในฤดูฝนจะมีต้นทุนในการลงทุนเริ่มแรกสูงกว่าพื้นที่ที่เป็นที่ดอน เนื่องจากเกษตรกรต้องยกร่องและขุดร่องระบายน้ำภายในแปลงเพาะปลูก แต่ถ้าหากเกษตรกรไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง การเพาะปลูกในพื้นที่ที่เป็นที่ดอนจะมีต้นทุนในการลงทุนเริ่มแรกสูงกว่า เนื่องจากราคาซื้อขายที่ดินต่อไร่จะแพงกว่าที่ดินในที่ลุ่มอยู่ประมาณเกือบ 2 เท่า นอกจากนี้การวางติดตั้งระบบการให้น้ำแบบน้ำหยดในพื้นที่ที่มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยไม่เพียงพอ นับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรต้องแบกรับภาระต้นทุนที่สูงขึ้นไปด้วย ต้นทุนการผลิตต่อไร่แต่ละปีสรุปได้ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 สรุปต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมันขนาด 1 ไร่ ในแต่ละปีของเกษตรกรในจังหวัดหนองคาย

บาท/ไร่

พื้นที่	ปีที่			
	1	2	3	4*
พื้นที่ดอน				
- วางระบบน้ำ	14,917.82	3,814.28	4,240.34	5,434.76
- ไม่วางระบบน้ำ	7,057.56	2,523.51	2,914.74	4,093.96
พื้นที่ลุ่ม				
- วางระบบน้ำ	22,726.25	4,034.97	4,500.08	5,580.94
- ไม่วางระบบน้ำ	14,847.99	2,779.20	3,190.39	4,309.36

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : * ต้นทุนการผลิตปีที่ 4 เป็นการประมาณการ

นอกจากนี้หากเกษตรกรรายใดไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ต้นทุนการผลิตในปีที่ 1 จะเพิ่มขึ้นอีก 45,000 บาท สำหรับพื้นที่เพาะปลูกที่เป็นที่ดอน และอีก 25,000 บาท สำหรับพื้นที่เพาะปลูกที่เป็นที่ลุ่ม

ผลผลิตต่อไร่ต่อปี

ผลผลิตเฉลี่ยที่เกษตรกรผลิตได้จะอยู่ที่ประมาณ 550 กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี ซึ่งน้อยกว่าผลผลิตเฉลี่ยของประเทศ ที่มีผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 2,315 กิโลกรัม ต่อปี

ผลตอบแทนจากการผลิต

เกษตรกรจะได้รับผลตอบแทนจากการผลิตเมื่อปาล์มน้ำมันมีอายุเข้าสู่ปีที่ 4 แต่ผลผลิตที่ได้มีจำนวนน้อย เนื่องจากเป็นระยะที่ปาล์มน้ำมันยังมีลำต้นเล็ก ประกอบเกษตรกรมีการดูแลรักษาที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ทำให้ผลผลิตปาล์มที่ได้ไม่ค่อยมีคุณภาพ ส่งผลให้ผลตอบแทนที่ได้รับจากการขายผลผลิตน้อยกว่าต้นทุนที่เสียไป ซึ่งจากการศึกษาจะพบว่าเกษตรกรจะขาดทุนจากการขายผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีที่ 4 ประมาณ 5,282.88 บาทต่อไร่ต่อปี แต่หลังจากนั้นมีแนวโน้มจะลดลงเรื่อยๆ เนื่องจากต้นปาล์มน้ำมันมีขนาดใหญ่ขึ้น การให้ผลผลิต และจำนวนผลผลิตที่ได้รับก็จะมากขึ้นด้วย

ปัญหาและข้อเสนอแนะทางการผลิตของเกษตรกร

ปัญหาด้านการผลิต เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายส่วนใหญ่จะประสบกับปัญหาทางการผลิตดังนี้

1. ต้นทุนในการผลิต เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของสภาพพื้นที่และสภาพอากาศจึงทำให้เกษตรกรในจังหวัดหนองคายมีต้นทุนการผลิตที่สูงเพราะจำเป็นต้องมีการยกทรงเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมในฤดู และการสร้างระบบให้น้ำแบบน้ำหยดเพื่อให้น้ำแก่ต้นปาล์ม น้ำมันในฤดูแล้ง อีกทั้งปัญหาราคาปัจจัยการผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องล้วนทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นตามไปด้วย

2. เทคโนโลยีการผลิต เกษตรกรส่วนมากขาดความรู้และประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีการผลิตและขาดการดูแลรักษาจัดการสวนอย่างมีระบบ อีกทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านนี้โดยตรง เช่นสำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ รวมถึงศูนย์วิจัยปาล์ม น้ำมันหนองคาย ก็มีบุคลากรไม่เพียงพอและไม่ขาดความรู้ในเชิงปฏิบัติที่จะสามารถถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรได้

3. ต้นกล้าพันธุ์ ต้นกล้าพันธุ์ที่เกษตรกรใช้เพาะปลูกเป็นสายพันธุ์ที่ได้รับการพัฒนามาจากศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี ซึ่งเมื่อนำมาปลูกในพื้นที่จังหวัดหนองคายทำให้บาง

แปลงเพาะปลูกต้นปาล์มน้ำมันเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ และไม่ทนต่อสภาพภูมิอากาศในท้องถิ่น ประกอบกับจำนวนต้นกล้าพันธุ์ที่ทางศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันจังหวัดหนองคายผลิตได้มีไม่เพียงพอ กับความต้องการของเกษตรกร

4. ราคาปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่นปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช และอุปกรณ์กระบวน การให้น้ำ จะมีราคาแพงและผันผวนตลอดเวลา

5. สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการเพาะปลูก เกือบครึ่งหนึ่งของเกษตรกรที่ทำการศึกษามี พื้นที่ในการเพาะปลูกเป็นที่ลุ่มและมีน้ำท่วมขังซึ่งไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของปาล์มน้ำมัน

6. การรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปแบบของสหกรณ์การผลิต เกษตรกรขาดการ รวมกลุ่มในรูปแบบของสหกรณ์การผลิต ทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรอง

7. แรงงาน ขาดแรงงานที่มีความรู้และประสบการณ์

8. เงินทุน ไม่มีแหล่งเงินในการกู้ยืม

ข้อเสนอแนะของเกษตรกร รัฐบาลควรมีมาตรการในการช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิต ต่างๆ เช่น ต้นกล้าพันธุ์ ปุ๋ยเคมี เทคโนโลยีการผลิต และมีการควบคุมดูแลเรื่องราคาปัจจัยการผลิต อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลง อีกทั้งภาครัฐควรจัดหาแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ย ต่ำให้กับเกษตรกร ได้กู้ยืมเพื่อเป็นทุนในการสร้างและดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน

ด้านการตลาด

ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

ห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายจะมีหน่วยกิจกรรมหรือ จุดต่างๆ ในการผลิตสินค้าแค่ 2 หน่วยคือ ผู้ส่งมอบ (Suppliers) ได้แก่เกษตรกรและพ่อค้าคนกลาง กับโรงงานผู้ผลิต (Manufacturers) ได้แก่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ ซึ่งโรงงานผู้ผลิตในขั้นต้น เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากว่า อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายเป็นอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ และอยู่ในช่วงของการเริ่มต้น ดังนั้นการลงทุนในด้านการผลิตต่างๆจึงมีไม่มากนัก อีกทั้งผลผลิต ปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรผลิตได้ก็มีปริมาณน้อย และคุณภาพไม่ดีพอที่จะเป็นแรงดึงดูดให้มีการ ลงทุนสร้างโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบขนาดใหญ่ หรือโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ขึ้นมาใน พื้นที่

โครงสร้างและช่องทางการตลาดของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน

โครงสร้างและช่องทางการตลาดของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายมี ประกอบด้วยหน่วยกิจกรรมหรือหน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้อง 3 หน่วย คือ 1) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ผลิต 2) พ่อค้าคนกลาง ทำหน้าที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรและส่งขาย

ให้กับโรงงาน ซึ่งมีอยู่ 2 ประเภทคือ พ่อค้าคนกลางในพื้นที่ และพ่อค้าคนกลางจากต่างพื้นที่ 3) โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ ทำหน้าที่ในการรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรและจากพ่อค้าคนกลาง เพื่อนำไปสกัดเป็นน้ำมันปาล์มดิบ (CPO) ส่งขายให้กับโรงกลั่นหรือโรงงานผลิตไบโอดีเซล โดยโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในจังหวัดหนองคายที่มีเพียงแค่ 1 โรงคือ โรงงานรัตนอุตสาหกรรม ปาล์มน้ำมัน ตั้งอยู่ที่อำเภอรัตนวาปี ซึ่งเป็นโรงงานขนาดเล็กมีกำลังการผลิต 4.5 ตันหลายปาล์มสดต่อชั่วโมง

ช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร

เกษตรกรสามารถขายผลผลิตปาล์มน้ำมันได้ 2 ช่องทางด้วยกันคือ 1) ขายให้กับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบโดยตรง กับ 2) ขายผ่านพ่อค้าคนกลาง การตัดสินใจว่าจะเลือกช่องทางใดจะขึ้นอยู่กับหลายๆปัจจัย เช่นระยะทาง ราคา การบริการ และความสะดวกในการขนส่งผลผลิตเป็นต้น

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรด้านการตลาด

ปัญหาทางด้านช่องทางการตลาด เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดหนองคายที่ได้รับผลผลิตแล้ว ส่วนมากจะประสบปัญหาด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และราคาของผลผลิตตกต่ำ เนื่องจากมีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบที่รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรโดยตรงเพียง 1 โรงงานและระยะทางจากสวนมายังโรงงานก็ค่อนข้างห่างไกล ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางที่มีอยู่น้อยรายและมักจะตั้งราคาซื้อที่ต่ำกว่าราคาที่หน้าโรงงานอยู่ประมาณ 0.5-2 บาทต่อกิโลกรัม อีกทั้งพ่อค้าคนกลางก็กำหนดระยะเวลาในการรับซื้อในแต่ละเดือนไม่แน่นอน

ข้อเสนอแนะเกษตรกร ต้องการให้ภาครัฐส่งเสริมให้มีการจัดตั้งแหล่งรับซื้อและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในพื้นที่ให้มากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบันมีแหล่งรับซื้อผลผลิตไม่เพียงพอ ทำให้เกษตรกรมีทางเลือกในการขายผลผลิตน้อย อีกทั้งแหล่งรับซื้อบางที่ก็อยู่ห่างไกลจากสวนทำให้เกษตรกรมีต้นทุนทางการขนส่งเพิ่มขึ้น เป็นผลให้มีรายได้จากการขายผลผลิตปาล์มน้ำมันน้อยลง นอกจากนี้รัฐบาลควรมีมาตรการในการควบคุมดูแลราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันให้มีราคาดีและมีเสถียรภาพเพื่อเป็นแรงจูงใจและสร้างความเชื่อมั่นให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันต่อไป

สรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคาย

การศึกษิตศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคาย โดยอาศัยตัวแบบจำลองระบบเพชร (Diamond Model) พบว่า

ด้านการผลิต จังหวัดหนองคายมีข้อได้เปรียบในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานด้านเกษตรกรรมเช่น แหล่งน้ำหรือระบบชลประทาน แหล่งขายปัจจัยการผลิต ศูนย์ถ่ายทอดข้อมูลความรู้และเทคโนโลยีด้านการผลิต แรงงาน และแหล่งซื้อขายผลผลิต ไร่รองรับการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม ประกอบกับเกษตรกรส่วนมากใช้เงินทุนของตัวเองในการลงทุน ทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องของการหนี้สินและดอกเบี้ยซึ่งทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตลดลง ส่วนอุปสรรคในด้านปัจจัยการผลิตก็คือ เกษตรกรและแรงงานขาดความรู้และประสบการณ์ในการเพาะปลูกและสภาพพื้นที่ในการเพาะปลูกบางแห่งไม่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นปาล์มน้ำมัน อีกทั้งโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบก็มีกำลังการผลิตของโรงงานมากกว่าปริมาณผลผลิตปาล์มที่เกษตรกรผลิตได้ทำให้เกิดการขาดแคลนวัตถุดิบ

ด้านอุปสงค์ภายใน ข้อได้เปรียบด้านอุปสงค์ของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคาย คือ การขยายตัวของอุตสาหกรรมด้านอาหารและพลังงานทดแทน ส่งผลให้เกษตรกรและโรงงานสกัดสามารถขายผลผลิตปาล์มน้ำมันได้มากขึ้นทั้งในด้านของปริมาณและราคาผลผลิต ส่วนอุปสรรคจะเป็นเรื่องของคุณภาพผลผลิตที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานที่โรงกลั่นหรือโรงงานผลิตไบโอดีเซลกำหนดไว้ ทำให้ราคาซื้อขายผลผลิตระหว่างเกษตรกร โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ โรงกลั่น และโรงงานผลิตไบโอดีเซล ต่ำกว่าราคากลางในตลาด

ด้านยุทธศาสตร์และบริบทการแข่งขัน อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายมีข้อได้เปรียบด้านยุทธศาสตร์และบริบทการแข่งขันในเรื่องของการสนใจที่จะจะเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตที่หน่วยงานราชการจัดอบรมให้อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเมื่อนำไปปฏิบัติใช้อย่างจริงจังจะส่งผลดีต่อคุณภาพของผลผลิตที่จะได้รับ ส่วนอุปสรรคด้านคือ ขาดการรวมกลุ่มกันระหว่างหน่วยกิจกรรมต่างๆภายในอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นการรวมกันระหว่างเกษตรกรด้วยกันหรือการรวมกลุ่มระหว่างเกษตรกรกับ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบและอุตสาหกรรมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆในรูปแบบของกลุ่มคลัสเตอร์ (Cluster) ซึ่งหากมีการรวมกลุ่มกันจะทำให้อุตสาหกรรมมีอำนาจในการต่อรอง และสามารถแลกเปลี่ยนความรู้เทคโนโลยีการผลิตระหว่างกันได้มากขึ้น

ด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่องและสนับสนุน ข้อได้เปรียบ ด้านอุตสาหกรรมต่อเนื่องและสนับสนุนของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคาย ต้องอาศัยแนวโน้มการขยายตัวของ

อุตสาหกรรมด้านอาหารและพลังงานทดแทนเป็นหลัก ในปัจจุบันอุตสาหกรรมทั้ง 2 ประเภทนี้มีการขยายตัวค่อนข้างมาก เป็นเหตุให้ความต้องการใช้น้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์เพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ในด้านอุปสรรค การที่ไม่มีโรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์หรือโรงงานผลิตไบโอดีเซลในพื้นที่ทำให้โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบมีต้นทุนค่าขนส่งที่เพิ่มขึ้นทำให้ต้องลดราคารับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันจากเกษตรกรลง อีกทั้งศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการผลิตต้นกล้าพันธุ์ไม่สามารถผลิตได้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรต้องสั่งจองหรือสั่งซื้อจากต่างจังหวัด เช่นจังหวัดชลบุรี สุราษฎร์ธานี หรือ อุบลราชธานีซึ่งมีราคาแพงกว่าการสั่งซื้อจากศูนย์วิจัยประมาณ 2-3 เท่า

รัฐบาล การออกแผนพัฒนาและส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซลเป็นโอกาสที่ดีสำหรับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคาย เพราะจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีการผลิต การวิจัยและพัฒนา ด้านเงินทุน และด้านการตลาด พร้อมกันนี้การที่รัฐบาลมีการควบคุมการนำเข้าน้ำมันปาล์มภายใต้กรอบการค้า AFTA และ FTA เพื่อเป็นการคุ้มครองอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศ อีกทั้งยังมีมาตรการในการแทรกแซงและประกันราคาซึ่งส่งผลดีต่อเกษตรกรในด้านราคาผลผลิต แต่การขาดหน่วยงานด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างเป็นระบบนับ การทุจริตคอร์รัปชัน การกักตุนสินค้า และการลักลอบนำเข้าน้ำมันปาล์มดิบจากประเทศเพื่อนบ้านนับเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันได้เช่นกัน

โอกาส ข้อได้เปรียบด้านโอกาสสำหรับอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายได้แก่ การเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันดีเซลในตลาดโลกและตลาดในประเทศ และการออกมาตรการลดภาษีสำหรับน้ำมันไบโอดีเซลส่งให้ผลไบโอดีเซลมีราคาถูกกว่าน้ำมันดีเซลทั่วไป ทำให้ผู้บริโภคนิยมใช้ไบโอดีเซลจากปาล์มน้ำมันกันมากขึ้นเป็นผลให้แนวโน้มความต้องการน้ำมันปาล์มดิบเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตไบโอดีเซลเพิ่มขึ้น ทำให้เกษตรกรและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบสามารถขายผลผลิตได้ราคาดีขึ้นไปด้วย อีกทั้งอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าเช่น จีนอินเดีย และเวียดนาม ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีการนำเข้าน้ำมันปาล์มได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นผลดีต่ออุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในประเทศไทยและในจังหวัดหนองคายที่จะขยายการตลาดและการส่งออกผลผลิตปาล์มน้ำมันไปสู่ประเทศคู่ค้าดังกล่าวได้เพิ่มขึ้น ในด้านอุปสรรค การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในปัจจุบันและการสร้างเขื่อนกั้นน้ำของประเทศลาวและประเทศจีนทำให้ปริมาณฝนที่ตกในแต่ละปีมีและปริมาณแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรมีปริมาณน้อยลง ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของต้นปาล์มน้ำและคุณภาพของผลผลิตที่จะได้รับ ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันดีเซลส่งผลให้ปัจจัยในการผลิตต่างๆเช่น ปุ๋ยเคมี ยา

ปราบศัตรูพืชมีราคาสูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อต้นทุนในการผลิตของเกษตรกร และต่อโรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม พร้อมกันนี้ปัญหาด้านการกักตุนน้ำมันปาล์มเพื่อเก็งกำไรของนายทุนและการลักลอบการนำเข้าล้วนส่งผลกระทบต่อโอกาสในการพัฒนาและเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันทั้งสิ้น

ทั้งนี้หากลองเปรียบเทียบเครือข่ายความร่วมมือของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายกับจังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการแข่งขันและมีเครือข่ายความร่วมมือของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมากที่สุด (สำนักพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ, 2549) พบว่ามีอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันจังหวัดหนองคายการร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมกับหน่วยงานภาครัฐและอุตสาหกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อยและจำกัด เนื่องจากว่าปาล์มน้ำมันเป็นพืชเศรษฐกิจที่เพิ่งจะได้รับความนิยมและส่งเสริมให้เกษตรกรในพื้นที่เพาะปลูก อีกทั้งตัวอุตสาหกรรมยังมีหน่วยธุรกิจด้านการผลิตที่ไม่ครบวงจรและยังขาดแนวทางในการพัฒนา ซึ่งในอนาคตอาจจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรและอุตสาหกรรมได้ ดังนั้นหากต้องการให้อุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายสามารถเติบโตและพัฒนาได้อย่างยั่งยืน หน่วยงานภาครัฐอื่นๆที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น ผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรม สถาบันการเงิน และสถาบันการศึกษาควรที่จะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนและวางนโยบายสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมมากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่ม โอกาสและศักยภาพให้กับอุตสาหกรรมนั่นเอง

โดยสรุปอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคาย ยังขาดศักยภาพในการแข่งขันทั้งในด้านปัจจัยด้านผลิต ด้านยุทธศาสตร์หรือบริบทการแข่งขัน และด้านหน่วยงานหรืออุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งผู้ประกอบการยังขาดการรวมกลุ่ม แต่ขณะเดียวกันตัวสินค้าซึ่งก็คือผลผลิตที่ได้จากปาล์มน้ำมันนับเป็นสินค้าที่มีโอกาสทางการตลาดสูงและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากน้ำมันปาล์มเป็นน้ำมันพืชที่มีราคาถูกกว่าน้ำมันพืชชนิดอื่นๆ และยังสามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลายทั้งเพื่ออุปโภคบริโภค เพื่อใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และสามารถนำไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงานทดแทนตามนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายจึงจัดอยู่ในช่วงของการเริ่มต้นหาทิศทาง (Seeking Direction) ซึ่งหากภาครัฐมีการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาระบบการตลาด และผลผลิตให้ได้ในระดับที่เพียงพอกับความต้องการตามมาตรฐานที่โรงกลั่นและอุตสาหกรรมต่อเนื่องต่างๆกำหนดแล้ว ก็จะทำให้ในอนาคตอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเติบโตได้อย่างยั่งยืน

ศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันของประเทศไทย

ศักยภาพหรือความสามารถในการแข่งขันของไทยในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันมีความเสียเปรียบคู่แข่งอยู่หลายประการด้วยกัน แต่ประการสำคัญจะอยู่ที่ต้นทุนการผลิต กล่าวคือประเทศไทยมีต้นทุนการผลิตทั้งในแง่ของเกษตรกรและโรงงานการผลิตที่สูงและมีผลผลิตต่อไร่ต่ำเมื่อเทียบกับอินโดนีเซียหรือมาเลเซีย¹ ที่เป็นประเทศผู้ผลิตปาล์มน้ำมันรายใหญ่ทั้งนี้ ปัญหาเรื่องต้นทุนการผลิตยังคงเป็นปัญหาหลักและไม่สามารถควบคุมได้ เนื่องจากว่าราคาปัจจัยการผลิต เช่นปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช จะแปรผันตามราคาน้ำมัน ซึ่งมีแนวโน้มจะสูงขึ้นเรื่อยๆ ในส่วนของโรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ คุณภาพและปริมาณการผลิตน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์จะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพและปริมาณการผลิตที่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบและเกษตรกรสวนปาล์มน้ำมันผลิตได้ กล่าวคือ การที่ราคาน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของไทยสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซียและอินโดนีเซีย เป็นเพราะโรงงานมี Excess capacity หรือผลิตสินค้าได้ไม่เต็มกำลังการผลิตของโรงงาน ดังนั้นต้นทุนการผลิตต่อหน่วยจึงสูง และถึงแม้ว่าในปัจจุบันพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมันของไทยจะมีกว่า 4 ล้านไร่ แต่ก็ยังคงไม่สอดคล้องกับกำลังการผลิตของโรงงานสกัด เพราะประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรยังอยู่ในระดับต่ำ มีต้นทุนการผลิตที่สูง และผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 4

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันกับปัจจัยการผลิตต่างๆที่จะมีผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรผลิตได้ พร้อมทั้งศึกษาการพยากรณ์ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันที่ได้จากแบบจำลองเปรียบเทียบกับปริมาณที่เกษตรกรผลิตได้จริง โดยจะทำการศึกษาในภาพรวมของทั้งประเทศก่อนแล้วหลังจากนั้นจะนำค่าพยากรณ์ที่ได้ไปเทียบเป็นค่าพยากรณ์ผลผลิตปาล์มน้ำมันของจังหวัดหนองคาย

ผลจากการตรวจสอบคอเรลโลแกรมพบว่าแบบจำลองที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการพยากรณ์คือ RAIN, TEMP, AR(5), AR(9) และ MA(4) ให้ค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 432.6177, 19347.53, -0.223064, -0.316853 และ -0.345164 ตามลำดับ โดยที่ ปริมาณน้ำฝน (RAIN) และอุณหภูมิเฉลี่ย (TEMP) มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน ส่วนปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันเมื่อ 5 ช่วงเวลาที่แล้ว AR(5) ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันเมื่อ 9 ช่วงเวลาที่แล้ว AR(9) และ ตัวแปรสุ่มเมื่อ 4 ช่วงเวลาที่แล้ว MA(4) มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกับปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 1% ซึ่งแบบจำลองดังกล่าวให้ผลพยากรณ์ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในช่วง historical forecast ที่ใกล้เคียงกับปริมาณ

¹ วาริ ว่องวาริทิพย์. 2539. คู่ทางและโอกาสการส่งออก และผลกระทบจากการมีเขตการค้าเสรีอาเซียน

ผลผลิตจริง สำหรับการพยากรณ์ผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรผลิตได้ในจังหวัดหนองคาย ซึ่งมีจำนวนผลผลิตที่เกษตรกรสามารถผลิตได้จริงเป็น 0.12 % ของปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันทั้งประเทศ ดังนั้นในส่วนของค่าพยากรณ์ที่ได้จากแบบจำลองก็จะเทียบเป็น 0.12 % ของค่าพยากรณ์ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันที่เกษตรกรสามารถผลิตได้ทั้งประเทศเช่นกัน ซึ่งก็พบว่าค่าพยากรณ์ที่ได้นั้นมีค่าใกล้เคียงกับปริมาณผลผลิตที่เกษตรกรในจังหวัดหนองคายสามารถผลิตได้จริงเช่นเดียวกับค่าพยากรณ์ผลผลิตรวมของทั้งประเทศ

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง โอกาสและศักยภาพของเกษตรกรรายย่อยผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายตามแผนส่งเสริมและพัฒนาการใช้ไบโอดีเซล สามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

ศักยภาพ หากพิจารณาถึงผลการศึกษาทั้งหมดที่กล่าวมาทำให้สามารถสรุปได้ว่าในปัจจุบันเกษตรกรยังขาดศักยภาพทั้งในด้านการผลิตและด้านการตลาด เนื่องจากทั้งในส่วนของเกษตรกรและอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดหนองคายต้องประสบกับปัญหาต่างๆดังนี้

ด้านการผลิต 1) เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่สูง เนื่องจากราคาปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่นปุ๋ยเคมี ต้นกล้าพันธุ์ ค่าจ้างแรงงาน ค่าขนส่ง มีราคาแพงและไม่เกษตรกรไม่สามารถควบคุมได้ต้องอาศัยกลไกการกำหนดนโยบายของภาครัฐเข้ามาช่วย 2) เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตและขาดประสบการณ์ในการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันที่ถูกต้อง ทำให้ต้นปาล์มน้ำมันที่เพาะปลูกมีการเจริญเติบโตไม่เต็มที่ส่งผลให้ผลผลิตที่ได้รับมีปริมาณน้อยและไม่มีความคุณภาพตามที่โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มกำหนด 3) สภาพพื้นที่ในการเพาะปลูกบางส่วนไม่เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของต้นปาล์ม เช่นการเพาะปลูกในพื้นที่น้ำขัง หรือการเพาะปลูกในพื้นที่ลุ่มที่มีน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลานานๆในฤดู การเพาะปลูกในพื้นที่เหล่านี้เกษตรกรจำเป็นต้องมีการไถกลบเพื่อปรับปรุงคุณภาพดิน ต้องขุดร่องน้ำและยกแปลงเพื่อการเพาะปลูกเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมใน ซึ่งกิจกรรมต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นเหตุให้เกษตรกรต้องมีต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น 4) ต้นกล้าพันธุ์ที่ใช้ในการเพาะปลูก เนื่องจากทางศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันจังหวัดหนองคายผลิตยังไม่สามารถวิจัยสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในจังหวัดหนองคายอย่างแท้จริงได้ ทำให้เกษตรกรต้องใช้ต้นกล้าพันธุ์ที่เป็นสายพันธุ์ที่ได้รับการพัฒนามาจากศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันสุราษฎร์ธานี ซึ่งเมื่อนำมาปลูกในพื้นที่จังหวัดหนองคายแล้วพบว่าบางแปลงเพาะปลูกต้นปาล์มน้ำมันเจริญเติบโตได้ไม่เต็มที่ ไม่ทนต่อสภาพภูมิอากาศในท้องถิ่น และให้ผลผลิตน้อย ประกอบ

กับจำนวนต้นกล้าพันธุ์ที่ทางศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมันจังหวัดหนองคายผลิตได้มีไม่เพียงพอกับความ
ต้องการของเกษตรกรทำให้เกษตรกรบางรายตัดสินใจซื้อต้นกล้าพันธุ์จากนายทุนหรือแปลงเพาะ
ของเอกชน ซึ่งมีราคาแพงกว่าต้นกล้าพันธุ์ของศูนย์วิจัยฯ ประมาณ 1-2 เท่า และบางครั้งต้นที่กล้าที่
นำมาปลูกนั้นก็ไม่มีคุณภาพ 5) ขาดแคลนแรงงานที่มีทักษะและประสบการณ์ด้านการปลูกปาล์ม
น้ำมัน 6) เกษตรกรขาดการรวมกลุ่มสมาชิกหรือสหกรณ์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านการ
ผลิต 7) หน่วยงานภาครัฐขาดการสนับสนุนอย่างจริงจัง 8) เกษตรกรขาดแหล่งเงินทุนในการกู้ยืม
เพื่อการเพาะปลูก

ด้านการตลาด 1) จุดรับซื้อผลผลิตหรือช่องทางการจัดจำหน่ายผลผลิตมีไม่เพียงพอ
เกษตรกรที่ได้รับผลผลิตแล้วมีช่องทางจำหน่ายผลผลิตแค่ 2 ช่องทางคือ ขายให้กับพ่อค้าคนกลาง
ซึ่งมีอยู่ประมาณ 1-2 รายในแต่ละอำเภอ และขายให้กับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบที่มีเพียงแค่ 1
โรงงานที่ตั้งอยู่ที่อำเภอรัตนวาปี 2) ราคาผลผลิตตกต่ำ เนื่องจากการมีแหล่งรับซื้อไม่เพียงพอพ่อค้า
คนกลางและโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบมีการกดราคาต่ำกว่าราคากลางประมาณ 0.5-2 บาท อีกทั้ง
แหล่งรับซื้อผลผลิตอยู่ห่างไกล ทำให้เกษตรกรมีต้นทุนค่าขนส่งเพิ่มขึ้น 3) เกษตรกรขาดการ
รวมกลุ่มทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางหรือโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในเรื่อง
ของราคาผลผลิต 4) ขาดหน่วยงานที่เข้าไปช่วยเหลือเรื่องช่องทางการจัดจำหน่ายและราคาผลผลิต
ให้กับเกษตรกร

ตารางที่ 5.2 เปรียบเทียบศักยภาพในด้านการผลิตและการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

ปัจจัย	เกษตรกรในพื้นที่เพาะปลูก	
	จังหวัดหนองคาย	ประเทศไทย
ปัจจัยด้านการผลิตทางกายภาพ		
1. ลักษณะดิน	ดินร่วนปนเหนียว	ดินร่วนปนเหนียว
2. ปริมาณน้ำฝนต่อปี (มิลลิเมตร)	2,188.31	1,776.65
3. อุณหภูมิเฉลี่ย (องศาเซลเซียส)	23.03	26.88
ด้านเทคโนโลยีการผลิต		
1. แหล่งความรู้ด้านการผลิต	- หน่วยงานภาครัฐ เช่น	- หน่วยงานภาครัฐ

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ปัจจัย	พื้นที่เพาะปลูก	
	หนองคาย	ประเทศไทย
1. แหล่งความรู้ด้านการผลิต (ต่อ)	เกษตรอำเภอ/จังหวัด	- ประสบการณ์ - เพื่อนเกษตรกร
2. แหล่งเงินทุนในการผลิต	- เงินทุนของตนเอง - กองทุนหมู่บ้าน - ธกส.	- ธกส. - เงินทุนของตนเอง
3. แหล่งผลิตต้นกล้า	- ศูนย์วิจัยปาล์มน้ำมัน จังหวัดหนองคาย	- แหล่งผลิตของเอกชน - ศูนย์วิจัยปาล์ม ฯ - บริษัทเอกชน
4. แหล่งซื้อขายปัจจัยการผลิต (ปุ๋ย, ยาปราบศัตรูพืช)	- ร้านค้าในท้องถิ่น	- สหกรณ์การผลิต - ร้านค้าในท้องถิ่น
5. การรวมกลุ่ม/ชมรม เพื่อการ ผลิตของเกษตรกร	- ไม่มีการรวมกลุ่ม	- มีการรวมกลุ่มกันใน รูปแบบต่างๆ
ด้านการผลิต		
1. พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	24,848	4,076,883
2. พื้นที่ให้ผลผลิต (ไร่)	18,979	3,552,272
3. จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	1,197	121,306
4. ต้นทุนการผลิตต่อไร่ (บาท)	6,685.38*	7,013.16
5. ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (บาท)	550**	2,315
ด้านการตลาด		
1. ราคาผลผลิต (บาท)	2.55	4.26
2. แหล่งรับซื้อผลผลิต	- พ่อค้าคนกลาง - โรงงานสกัดฯ	- ลานเท - สหกรณ์ - โรงงานสกัดฯ
3. การรวมกลุ่ม/ชมรม เพื่อ การตลาดของเกษตรกร	- ไม่มีการรวมกลุ่ม	- มีการรวมกลุ่มกันใน รูปแบบต่างๆ เช่น

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ปัจจัย	พื้นที่เพาะปลูก	
	หนองคาย	ประเทศไทย
3. การรวมกลุ่ม/ชมรม เพื่อ การตลาดของเกษตรกร (ต่อ)		สหกรณ์เพื่อการผลิต, ชมรมผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

ที่มา : จากการศึกษา

หมายเหตุ : * เป็นต้นทุนการผลิตของคั้นปาล์มน้ำมันอายุตั้งแต่ 1-4 ปี

** เป็นผลผลิตเฉลี่ยของคั้นปาล์มน้ำมันอายุ 4 ปีเท่านั้น

อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบในปัจจุบันที่ทำให้เกษตรกรขาดศักยภาพทั้งในด้านการผลิตและการตลาดนั้นอาจจะเป็นเพราะว่าอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันเป็นอุตสาหกรรมใหม่สำหรับจังหวัดหนองคายและมีเกษตรกรทำการเพาะปลูกจำนวนน้อยรายในลักษณะของการลองผิดลองถูก เป็นเหตุให้เกษตรกรรายใหม่และหน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องยังไม่มั่นใจที่จะลงทุน ดังนั้นภาครัฐจึงควรเร่งที่จะส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกรเพื่อให้ได้รับผลผลิตที่คุ้มค่ากับการลงทุน และเพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรรายใหม่ๆกล้าที่จะเพาะปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น เมื่อมีจำนวนเกษตรกรและผลผลิตมากขึ้นจึงน่าจะเป็นแรงผลักดันให้หน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็น โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ จุดรับซื้อผลผลิต หรือแม้กระทั่งแปลงเพาะปลูกคั้นกล้าพันธุ์ปาล์มน้ำมันของเอกชนและร้านขายวัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร เข้ามาลงทุนในพื้นที่เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาในการผลิตและการตลาดและเพิ่มศักยภาพให้แก่เกษตรกรได้ในอนาคต

โอกาส การออกแผนพัฒนาและส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซลของรัฐบาล โดยมีจังหวัดหนองคายเป็นหนึ่งในพื้นที่เป้าหมายในการขยายพื้นที่การเพาะปลูกปาล์มน้ำมัน นับเป็นโอกาสที่ดีสำหรับเกษตรกรที่ในอนาคตจะได้รับการสนับสนุนในด้านปัจจัยการผลิต เช่น แหล่งเงินทุน เทคโนโลยีการผลิต การวิจัย และการกำกับดูแลราคาปัจจัยการผลิต พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนด้านการตลาด เช่น ช่องทางการจัดจำหน่าย ราคาผลผลิต และการประกันราคาผลผลิต นอกจากนี้แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของราคาผลผลิตปาล์มน้ำมันสด อัตราการขยายตัวของอุตสาหกรรมอาหารและพลังงานทดแทน รวมถึงอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าอย่างประเทศจีน เวียดนาม และพม่า ซึ่งเป็นประเทศผู้นำเข้าน้ำมันปาล์มทั้งในรูปของน้ำมันปาล์มดิบและน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์จากประเทศไทย ยังเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่สร้างโอกาสให้กับกลุ่มเกษตรกรรายย่อยและอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันได้ในอนาคต

ตารางที่ 5.3 การคาดการณ์ความต้องการใช้น้ำมันไบโอดีเซลของประเทศไทยปี พ.ศ. 2555-2558

ปี	ปริมาณการจำหน่ายน้ำมันดีเซล B5 (ล้านลิตร)	ความต้องการ B100 (ล้านลิตร)	ความต้องการน้ำมันปาล์มดิบ (ล้านกิโลกรัม)	เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลง
2555	19,200	960	901	2.2
2556	19,500	975	920	2.1
2557	20,000	1,000	943	2.5
2558	20,600	1,030	972	3.1

ที่มา : USDA Foreign Agriculture Service, Global Agriculture Information Network (GAIN)

หมายเหตุ : ปี 2555-2558 ปริมาณการส่วนแบ่งตลาดของ B5 เป็น 100%

ตารางที่ 5.4 ปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มของไทยไปยังประเทศต่างๆ

ประเทศ	มูลค่าการส่งออก (บาท)				
	2550	2551	2552	2553	2554
มาเลเซีย	1,860,172,308	1,647,987,079	315,143,991	859,939,582	4,013,769,178
พม่า	972,097,855	1,881,822,375	1,008,368,063	1,194,095,422	1,393,678,508
อินเดีย	1,028,372,268	2,526,713,137	703,689,955	520,922,567	1,079,614,627
เวียดนาม	1,137,098,257	1,338,034,258	1,008,368,063	189,726,969	N/A
จีน	90,616,139	1,036,589,018	481,090,567	672,112,495	N/A

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : เป็นมูลค่าการส่งออกในรายการพิกัดศุลกากรประเภท HS ดังต่อไปนี้

- 1) HS 1511.10 น้ำมันปาล์มและแฟรกชันของน้ำมันปาล์ม จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตามแต่ต้องไม่มีการตัดแปลงทางเคมี (น้ำมันปาล์มดิบ)
- 2) HS 1511.90 น้ำมันปาล์มและแฟรกชันของน้ำมันปาล์ม จะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ก็ตามแต่ต้องไม่มีการตัดแปลงทางเคมี (อื่นๆ)

แต่ในขณะเดียวกันการเปิดเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ซึ่งได้กำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีนำเข้าปาล์มน้ำมันเท่ากับศูนย์เปอร์เซ็นต์ การกักตุนสินค้าน้ำมันปาล์มเพื่อหวังผลกำไร และการลักลอบนำเข้าผลผลิตน้ำมันปาล์มมาจากประเทศเพื่อนบ้าน นับเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพและการสร้างโอกาสในการเติบโตของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันและของเกษตรกร

อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาวะสิ่งแวดล้อม การเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่อาจจะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิต หรือแม้แต่ความไม่มั่นคงและไร้เสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งปัจจัยต่างๆเหล่านี้ หากทางภาครัฐไม่มีนโยบายหรือแผนงานรองรับเพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ก็อาจจะเป็นอุปสรรคต่อโอกาสและการพัฒนาศักยภาพการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรได้อีก

ตารางที่ 5.5 แสดงผลกระทบจากการเปิดเสรีน้ำมันปาล์ม ภายใต้กรอบการค้าเสรีอาเซียน (AFTA)

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบ
1. เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	จะได้รับผลในทางลบอย่างมากเพราะต้นทุนการปลูกปาล์ม น้ำมันของไทยสูงกว่าคู่แข่ง คือ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย เนื่องจากพันธุ์ปาล์มของไทยคุณภาพต่ำกว่า ตลอดจนมีปัญหา ด้านระบบชลประทาน และผู้ปลูกปาล์มน้ำมันของไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยทำให้ขาดการบริหารจัดการสวนที่เป็นระบบ นอกจากนี้การนำเข้าปาล์มดิบที่มีราคาถูกกว่าที่ผลิตได้ในประเทศย่อมมีผลทำให้ความต้องการใช้ผลปาล์มสดที่เกษตรกรผลิตได้ในประเทศลดน้อยลงไปด้วย
2. โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบ	โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบจะต้องประสบกับการแข่งขันที่รุนแรงจากน้ำมันปาล์มดิบที่นำเข้าจากประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย ซึ่งมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า
3. โรงกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์	โรงงานกลั่นน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์จะได้รับประโยชน์ จากการที่ราคาน้ำมันปาล์มดิบนำเข้าต่ำกว่าน้ำมันปาล์มดิบในประเทศ ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ของโรงงานในประเทศลดลง นอกจากนี้ ยังได้รับผลดีในด้านของปริมาณวัตถุดิบ คือ น้ำมันปาล์มดิบมีเพียงพอตามความต้องการ อยู่เสมออีกด้วย เนื่องจาก สามารถนำเข้าได้อย่างเสรี

ที่มา : ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2543

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาโอกาสและศักยภาพของเกษตรกรรายย่อยในอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน ตามแผนพัฒนาและส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซล กรณีศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในจังหวัด

หนองคาย ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และเกษตรกร ที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการผลิต และการตลาดได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่ม โอกาสและศักยภาพของเกษตรกรและอุตสาหกรรมผู้เขียน ได้เสนอแนะนโยบายและข้อคิดเห็นให้กับเกษตรกรที่ปลูกปาล์มน้ำมัน เกษตรกรที่สนใจจะปลูกปาล์มน้ำมัน และหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานภาครัฐ

1. สนับสนุนให้มีการจัดตั้งหน่วยงานด้านการวิจัยและพัฒนาปาล์มน้ำมันให้เพียงพอและครอบคลุมในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อทำหน้าที่ค้นคว้า วิจัยและพัฒนาทางด้านสายพันธุ์ปาล์ม น้ำมันที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ในท้องถิ่น พร้อมทั้งสนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต และองค์ความรู้ในด้านต่างๆ ให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง
2. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการใช้ประโยชน์จากน้ำมันปาล์ม โดยเฉพาะด้านพลังงานทดแทนในรูปแบบของน้ำมันไบโอดีเซล เพื่อเป็นการสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานให้กับประเทศและเพื่อเพิ่ม โอกาสทางการตลาดให้กับเกษตรกรและอุตสาหกรรม
3. ภาครัฐควรกำหนดมาตรการและนโยบายด้านการควบคุมราคาปัจจัยการผลิต เพราะเมื่อปัจจัยการผลิตเช่น ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช หรือค่าจ้างแรงงาน มีราคาสูงก็จะส่งผลให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นตามไปด้วย
4. สนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มหรือชมรมผู้ผลิตปาล์มน้ำมันในพื้นที่ เพื่อจะได้มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง และเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตในราคาถูกลง นอกจากนี้การรวมกลุ่มยังเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีทั้งด้านการผลิตและการตลาดให้กับเกษตรกรได้อีกด้วย
5. เนื่องจากปริมาณและการกระจายตัวของน้ำฝนมีผลต่อการให้การผลิตของต้นปาล์มน้ำมัน แต่ในพื้นที่จังหวัดหนองคายการกระจายตัวของปริมาณน้ำฝนจะกระจายตัวอยู่ในช่วงใดช่วงหนึ่งของปีเท่านั้น ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรได้รับผลกระทบน้อยที่สุดและเพื่อให้ต้นปาล์ม น้ำมันให้ผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐจะต้องมีแผนในการบริหารจัดการน้ำขึ้นในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ โดยอาจจะอยู่ในรูปแบบของ การทำฝนเทียม การขุดอ่างเก็บน้ำ หรือการจัดทำระบบชลประทานเพื่อการเกษตรให้คลุมในบริเวณพื้นที่ที่มีการเพาะปลูก
6. ภาครัฐจะต้องดำเนินแผนงานตามนโยบายพัฒนาและส่งเสริมการใช้ไบโอดีเซลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

7. สนับสนุนการจัดตั้งหน่วยงานบริหารด้านการตลาดเพื่อกำกับดูแลในเรื่องช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งออก และราคาผลผลิต พร้อมทั้งควรมีการประกันราคาผลผลิตให้กับเกษตรกร

8. สนับสนุนด้านเงินลงทุนให้แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำไว้ใช้ในการผลิต พร้อมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดตั้งโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบในพื้นที่ทั้งในรูปแบบของโรงงานเอกชน หรือสหกรณ์การผลิตที่ภาครัฐกำกับดูแล ไว้รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรโดยตรงเพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตได้ราคาดี และช่วยลดต้นทุนค่าขนส่งผลผลิตจากสวนไปยังแหล่งรับซื้อ

ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

1. เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มกัน โดยอาจจะอยู่ในรูปแบบของชมรมหรือสหกรณ์ เพื่อช่วยในการสร้างอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางในการซื้อปัจจัยการผลิต หรือช่วยในการรวบรวมผลผลิตปาล์มน้ำมันจากเกษตรกรในพื้นที่เพื่อส่งขายให้กับโรงงาน หรือพ่อค้าคนกลาง ทั้งนี้การรวมกันของเกษตรกรยังจะช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้ด้านการผลิตระหว่างเกษตรกรด้วยกัน และหากกลุ่มสหกรณ์ใดมีความเข้มแข็งและได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่องในด้านของงบประมาณ กลุ่มสหกรณ์นั้นยังสามารถที่จะเป็นทั้งแหล่งขายปัจจัยการผลิตและแหล่งรับซื้อผลผลิตของเกษตรกรได้อีกด้วย ทำให้เกษตรกรสามารถซื้อปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูกกว่าการซื้อจากร้านค้าทั่วไป และสามารถขายผลผลิตได้ราคาดีกว่าการขายให้กับพ่อค้าคนกลาง

2. เนื่องจากปริมาณน้ำฝนที่ตกในแต่ละปียังคงเป็นปัญหาหลักๆสำหรับเกษตรกร เพราะปริมาณการกระจายตัวของน้ำฝนมีไม่ตลอดทั้งปี ดังนั้นเกษตรกรควรที่จะมีการขุดสระ หรืออ่างเก็บน้ำไว้ เพื่อที่จะเก็บกักน้ำในฤดูฝนไว้ใช้ในการเพาะปลูกในช่วงฤดูแล้งหรือช่วงที่ฝนทิ้งช่วง จนอาจจะเกิดปัญหาต่อการเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของต้นปาล์มน้ำมันได้ นอกจากนี้การขุดสระ หรืออ่างเก็บน้ำยังจะช่วยป้องกันปัญหาน้ำท่วมแปลงเพาะปลูกในฤดูฝนได้อีกด้วย

3. เกษตรกรควรที่จะเพาะปลูกและดูแลรักษาสวนตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่เกษตรกรอำเภอหรือเกษตรกรจังหวัดอย่างเคร่งครัด เพราะการที่เกษตรกรดูแลรักษาสวนโดยปราศจากความรู้ และขาดความเชี่ยวชาญตามหลักวิชาการ อาจส่งผลต่อการเจริญเติบโต การให้ผลผลิต และรายได้จากการปลูกปาล์มน้ำมันในอนาคตได้

4. แหล่งเงินทุน เกษตรกรควรที่จะจัดหาแหล่งเงินทุนให้เพียงพอสำหรับไว้ใช้ในการดูแลรักษาสวน และซื้อปัจจัยการผลิตต่างๆเช่นปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช หรือแม้แต่ค่าจ้างสำหรับแรงงาน หรือค่าใช้จ่ายสำหรับการขนส่งผลผลิต เพราะหากเกษตรกรมีแหล่งเงินทุนไม่เพียงพอ

อาจจะส่งผลกระทบต่อกิจกรรมการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรรวมถึงการให้ผลผลิตของต้นปาล์ม น้ำมันได้

5. เนื่องจากแหล่งรับซื้อผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ไกลจากแปลงเพาะปลูกปาล์มน้ำมันของเกษตรกร ซึ่งการขนส่งผลผลิตไปยังแหล่งรับซื้อในแต่ละครั้งเกษตรกรจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อเป็นการลดต้นทุนด้านการขนส่งเกษตรกรควรมีการรวบรวมผลผลิตของเกษตรกรแต่ละรายที่มีรอบระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวใกล้เคียงกัน และทำการขนส่งผลผลิตเหล่านั้นไปยังแหล่งรับซื้อในครั้งเดียวกัน เพื่อที่จะช่วยลดต้นทุนการขนส่งของเกษตรกรแต่ละรายลงได้

ข้อเสนอแนะสำหรับเกษตรกรรายใหม่ที่สนใจจะลงทุนปลูกปาล์มน้ำมัน

สำหรับเกษตรกรรายใหม่ที่กำลังสนใจจะลงทุนเพาะปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่จังหวัดหนองคาย จะต้องพิจารณาปัจจัยการผลิต รวมไปถึงปัจจัยด้านการตลาดอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อช่วยลดความเสี่ยงจากปัญหาด้านการผลิตและการขาดทุนจากการลงทุนเพาะปลูก โดยปัจจัยที่ต้องพิจารณามีดังนี้

1. ความรู้และประสบการณ์ในการเพาะปลูกปาล์มน้ำมัน เกษตรกรที่สนใจจะลงทุนปลูกปาล์มน้ำมันควรการศึกษาและปรึกษากับเจ้าหน้าที่ด้านการเกษตรหรือหน่วยงานด้านการเกษตรในพื้นที่อย่างละเอียดรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจลงทุน

2. เงินทุนสำหรับการลงทุนเพาะปลูกและดูแลรักษาสวน เนื่องจากการลงทุนเพาะปลูกปาล์มน้ำมันจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก เกษตรกรต้องพิจารณาถึงแหล่งทุนของตนเองว่ามาจากแหล่งใด และมีมากน้อยแค่ไหน เพราะหากเกษตรกรตัดสินใจลงทุนเพาะปลูกปาล์มน้ำมันไปแล้ว แต่ขาดเงินทุนในการดูแลรักษาสวนก็อาจจะส่งผลต่อการเจริญเติบโต การให้ผลผลิตของต้นปาล์มน้ำมันได้ และท้ายสุดก็อาจจะส่งผลกระทบต่อรายได้จากการขายผลผลิตของเกษตรกรในอนาคต

3. พื้นที่เพาะปลูก ต้องพิจารณาว่าพื้นที่ที่จะเพาะปลูกนั้นเป็นพื้นที่ลุ่ม หรือพื้นที่ดอน เพราะการปลูกปาล์มน้ำมันในแต่ละพื้นที่จะมีต้นทุนและการดูแลรักษาสวนที่ต่างกัน

4. แหล่งน้ำสำหรับการเพาะปลูก เนื่องจากปาล์มน้ำมันเป็นพืชที่ต้องการน้ำตลอดทั้งปี แต่ปริมาณฝนซึ่งเป็นแหล่งน้ำหลักสำหรับการเพาะปลูกนั้นมีการกระจายตัวในช่วงใดช่วงหนึ่งของปีเท่านั้น ดังนั้นเกษตรกรจะต้องพิจารณาว่าแปลงเพาะปลูกของตนอยู่ใกล้กับแหล่งน้ำสาธารณะ ห้วย หนอง คลอง บึง แม่น้ำ หรือระบบชลประทาน หรือไม่ เพราะหากแปลงเพาะปลูกนั้นอยู่ห่างไกลจากแหล่งน้ำ เกษตรกรจำเป็นต้องมีการขุดสระ หรืออ่างเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงที่มีปริมาณฝนไม่เพียงพอ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร

5. ปัจจัยการผลิตไม่ว่าจะเป็น ต้นกล้าพันธุ์ ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช หรือสารเคมีต่างๆที่จำเป็นต่อการเพาะปลูก เกษตรกรจะต้องซื้อจากแหล่งที่ได้รับการรับรองจากกรมวิชาการเกษตรหรือหน่วยงานเกษตรกรในพื้นที่เท่านั้น

6. แรงงานด้านการผลิต ต้องพิจารณาว่าแรงงานในครัวเรือน หรือแรงงานในพื้นที่มีเพียงพอสำหรับการเพาะปลูกหรือไม่ นอกจากนี้ทักษะและประสบการณ์ของแรงงานยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะต้องพิจารณา เพราะการว่าจ้างแรงงานที่ไม่มีประสบการณ์และความรู้ด้านการเพาะปลูกปาล์มน้ำมันนั้น นอกจากจะต้องเสียเงินไปโดยเปล่าประโยชน์แล้วยังจะส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตและการให้ผลผลิตของต้นปาล์มน้ำมันอีกด้วย

7. แหล่งรับซื้อผลผลิต ต้องพิจารณาว่าเมื่อต้นปาล์มน้ำมันให้ผลผลิตแล้ว เกษตรกรสามารถขายผลผลิตให้กับแหล่งรับซื้อใดบ้าง และแหล่งรับซื้อนั้นอยู่ห่างไกลจากแปลงเพาะปลูกมากน้อยเพียงใด

8. ราคาผลผลิต เกษตรกรจะต้องพิจารณาคูแวนวโน้มของราคาผลผลิตในอนาคตว่าเป็นไปในทิศทางใด และราคาผลผลิตในอนาคตนั้นสูงพอที่จะเป็นแรงจูงใจให้ตัดสินใจลงทุนเพาะปลูกหรือไม่

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรในอำเภอเชกา อำเภอรัตนวาปี และอำเภอโพธิ์ชัย จำนวน 165 ตัวอย่างเท่านั้น การศึกษากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่มากขึ้นและต่างพื้นที่จะทำให้สามารถรับทราบข้อมูลในด้านต่างๆทั้งด้านการผลิต การตลาด และสภาพปัญหาของเกษตรกรได้มากขึ้น

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตปาล์มน้ำมันและวิเคราะห์ขนาดพื้นที่ที่เหมาะสมในการเพาะปลูก เพื่อเป็นแนวทางสำหรับเกษตรกรในการตัดสินใจว่าควรลงทุนปลูกปาล์มน้ำมันขนาดพื้นที่เท่าไรถึงจะมีความเหมาะสมและได้รับผลตอบแทนมากที่สุด

3. ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการรวมกลุ่มทั้งด้านการผลิตและการตลาด ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกษตรกรมีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางในการขายผลผลิตและซื้อปัจจัยการผลิตได้